

Καληνύχτα Κεμάλ, τραγουδούσαμε

Στα σύνορα Τουρκίας – Ιράκ Μαριάννα Κορομηλά

Με δυο γέρικες καμήλες κι ένα «κίτρινο» φαρί (κίτρινο ήταν το πούλμαν) φτάσαμε την περασμένη Κυριακή, 8 Ιουνίου, στα βόρεια της θρυλικής Μοσούλης. Στο κουρδικό κάστρο του Χοτζάπ, σε απόσταση 408 χιλιόμετρα από την παρατίγρια Μοσούλη. Με φοβερά βράχια, κοφτερά μαχαίρια, τελειώνει το Οροπέδιο της Ανατολικής Ανατολίας κι ορθώνεται η μεγάλη οροσειρά του Ζάγρου, χωρίζοντας τη Μεσοποταμία (Ιράκ) από το Ιρανικό Οροπέδιο. Στις δεξιές πλαγιές (ανατολικές) ζούνε οι Κούρδοι του Ιράν. Στις αριστερές (δυτικές) οι Κούρδοι του Ιράκ. Σε αυτές τις δύσβατες δυτικές πλαγιές είναι το λίκνο του κουρδικού έθνους. Πατριαρχικές φάρες ανυπότακτων κτηνοτρόφων. Στις βόρειες πλαγιές βόσκουν τα κοπάδιά τους οι Κούρδοι της Τουρκίας, που έχουν καταλάβει περίπου το μισό της Ασιατικής Τουρκίας κι έχουν κατακλύσει τις «ευρωπαϊκές» της μεγαλουπόλεις. Όμως η κοιτίδα τους είναι εκεί. Στον βόρειο Ζάγρο.

Εμείς ακολουθούσαμε την ιστορική διαδρομή που κατευθύνεται νότια. Από το Οροπέδιο, γνωστό άλλοτε ως Αρμενικά Υψίπεδα, προς το Χακκάρι και τις πηγές του Μεγάλου Ζαμπ και συνδέει, από έναν ορεινότατο δρόμο, την ιστορική Αρμενία με τη Μεσοποταμία. Ο Μέγας Ζαμπ, κοντά στη συμβολή του με τον Τίγρη, χωρίζει τη Μοσούλη από το Ιρμπίλ (τα αρχαία Άρβυλα, πρωτεύουσα του ανεξάρτητου ιρακινού Κουρδιστάν). Μπροστά απλώνεται η πεδιάδα των Γαυγαμήλων ... Οκτώβριος του 331 π.Χ.

Και χίλια ογδόντα ένα χρόνια αργότερα, εδώ δόθηκε η Μάχη του Ζαμπ. Ανάμεσα στις δυνάμεις του Μαρουάν, τελευταίου χαλίφη της Δαμασκού, και τους Αββασίδες, ιδρυτές του Χαλιφάτου της Βαγδάτης. Μοιραίοι τόποι. Οικουμενικοί. Παγκόσμιας εμβέλειας. Πανανθρώπινης μνήμης.

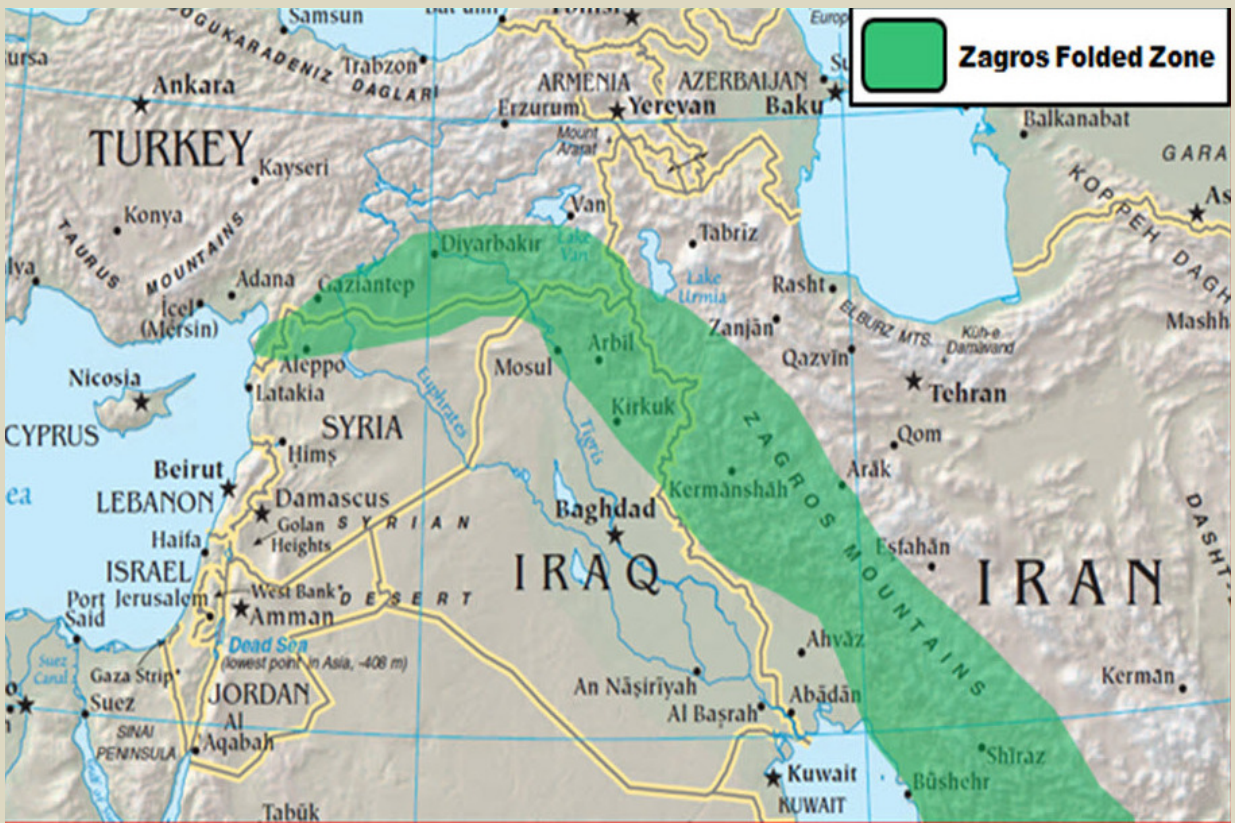
Είχαμε διανύσει τα 60 από τα 200 χιλιόμετρα ως το Χακκάρι. Μιλούσαμε για τους Χριστιανούς της Ανατολής που ζούσαν ως το 1915 σε αυτά τα κρησφύγετα του ιρακοτουρκικού Ζάγρου. Τους Νεστοριανούς, τους Ασσυρίους, τους Συριάκ, τους Συροχαλδαίους. Αλλά και για τους Πυρολάτρες. Κούρδους και πολλούς άλλους αρχαίους λαούς της περιοχής. Η τουρκική αστυνομία δεν μας επέτρεψε να προχωρήσουμε πέρα από το κάστρο του Χοτζάπ. «Γίνονται οδομαχίες παρακάτω» μας είπαν. «Στρατός, ελικόπτερα, αντάρτες [‘τρομοκράτες’]» μας είπαν, αναφερόμενοι στα καθημερινά επεισόδια που γίνονται μεταξύ ένοπλων Κούρδων και τουρκικού στρατού. Οι πραγματικοί τρομοκράτες δεν είχαν ακόμα καταλάβει τη Μοσούλη. Μπήκαν στη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του Ιράκ την Τρίτη 10 Ιουνίου του 2014, έντεκα χρόνια και 82 ημέρες μετά την αμερικανική εισβολή στο Ιράκ.

Κι ο Κεμάλ, που νόμισε ότι μπορεί να αλλάξει τον κόσμο; «Τον κοιτάν οι Βεδουίνοι με ματιά λυπητερή κι όρκο στον Αλλάχ τους δίνει πως θα αλλάξουν οι καιροί». Καληνύχτα Κεμάλ. Αυτός ο κόσμος δεν θα αλλάξει ποτέ. Καληνύχτα.

Κι εμείς θα 'χουμε να λέμε ότι βρεθήκαμε οκτώ ώρες μακριά από τη Μοσούλη, 408 χιλιόμετρα απόσταση, δυο ημέρες πριν από τη νέα τραγωδία που διαδραματίζεται στον Τίγγρη.

Ο θεός Ήλιος μάχεται με το τέρας Χάος

Μέλη της Συριακής Εκκλησίας (Συριάκ), της Ασσυριακής και της Ορθόδοξης σε κοινή λιτανεία στην οθωμανική Μοσούλη, αρχές του 20ού αι. Η Μοσούλη, ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα του λαμπρού ισλαμικού πολιτισμού, υπήρξε επί χίλια πεντακόσια χρόνια κέντρο των Χριστιανών της Ανατολής. Εδώ βρισκόταν η έδρα του Πατριαρχείου των Νεστοριανών. Στο Χακκάρι η έδρα των Ασσυρίων. Στη Βαγδάτη η έδρα των Συροχαλδαίων. Στη Δαμασκό ή έδρα του Ορθόδοξου Πατριαρχείου Αντιοχείας, του οποίου η δικαιοδοσία καλύπτει ως σήμερα το Ιράκ και την Αραβική Χερσόνησο.

Οι απηνείς διώξεις που οργάνωσε η Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1915, ταυτόχρονα με τον Διωγμό των Αρμενίων, αποδεκάτισαν όλον αυτό τον χριστιανικό κόσμο του Βόρειου Ιράκ (Βιλαέτι της Μοσούλης). Οι ελάχιστοι που απέμειναν, ύστερα από συνεχείς περιπέτειες, αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την περιοχή το 2003. Οι ανατροπές που επέφερε η Αμερικανική εισβολή άλλαξαν τον χριστιανικό χάρτη της Μέσης Ανατολής, εκτός των τόσων άλλων ανατροπών.

John Philip Newman: Η Μοσούλη στην αριστερή όχθη του Τίγρη, 1876